

Circulars i bans contra el malparlar

DON JUAN JOSÉ GARCIA DE VELASCO,

y Gomez de la Vega, Teniente General de los Reales Ejércitos,
Gobernador Militar y Político de esta Ciudad y su Partido,
y Subdelegado de Real Hacienda por el Rey N. S.

A fin de evitar que la positura, y conversaciones escandalosas que han llegado a mi noticia de algunas criadas, y mugeres que van á labar la ropa en los rios Guell, y Oñar ofendan á las personas timorosas que pasan por sus puentes: Ordeno, y mando á instancia del M. I. Ayuntamiento de esta Ciudad que del dia presente en adelante todas las dhas criadas, y demas mugeres deban situarse para labar la ropa á 25 pasos de distancia de dho puentes en que se fixará una Estaca por señal, baxo la multa de diez sueldos á la que se adelantare de dho sueldos, y otras arbitrarias á la que con acciones, ó palabras causare el menor escandalo al publico sobre lo que se procederá con el maior rigor, y asimismo se exigirá la multa de diez sueldos á la persona que arancare, ó mudare de puesto las estacas que se pusieren por señales.

París el 22. Enero 1816.

El Rey. Juan de Velasco

*Por ad. de la M. I. C. de Girona
Juan José García*

16.

Reproducció d'un pintoresc ban, datat el 22 de gener de 1816, i signat pel governador militar i polític de Girona de torn, particularment intransigent en matèria d'ordre i moral.

Molt sovint apareixen enmig de les disposicions emanades per les primeres autoritats municipals i militars un seguit d'edictes, bans i circulars que amb un llenguatge dur i moralitzant malden per castigar les persones que malparlen en públic. El més curiós d'aquests documents —dels quals només n'hem fet una tria basada en la concisió i la brevetat— és que usualment hom vincula el malparlar a d'altres vicis, com ara la manca de moral o la tendència al joc, i que freqüentment les disposicions s'hi fan un embolic considerable.

Un Governador molt rígid

L'any 1816 Girona compta amb un Governador Militar i Polític anomenat Juan José García de Velasco y Gómez de la Vega que, de bon començament, té sovintejats enfrontaments amb els regidors de l'Ajuntament i una actitud absolutament intractable pel que fa als temes d'ordre i moral. No és d'estranyar, per tant, que el mes de gener del 1816 dicti una pintoresca disposició adreçada a evitar que les dones que renten la roba a la riba dels rius siguin causa d'escàndol.

“A fin de evitar que la positura y conversaciones escandalosas que han llegado a mi noticia de algunas criadas y Mugeres que van á labar la ropa en los rios Guell y Oñar ofendan a las personas timoratas que pasan por sus puentes: Ordeno y mando á instancia del M. I. Ayuntamiento de esta Ciudad que del dia presente en adelante todas las dichas criadas, y demas Mugeres deban situarse para labar la ropa á 25 pasos de distancia de dichos puentes en que se fixará una Estaca por señal, baxo la multa de diez sueldos a la que se adelantare de dicho puesto, y otras arbitrarias á la que con acciones, ó palabras causase el menor escandalo al publico sobre lo que se procederá con el maior rigor, y asimismo se exigirá la multa de diez sueldos a la persona que arancare o mudare de puesto las estacas que se pusieren por señales”.

Pel que sembla, l'esmentat Governador veia més factible aïllar el grup de bugaderes de “positura y conversacions escandalosas” que no pas fer-les tornar pel bon camí.

Una competència del Govern Civil

Si repassem una sèrie de disposicions contra la blasfèmia dictades en el primer terç d'aquest segle ens adonem que en primer terme el Govern Civil i tot seguit l'autoritat municipal són els òrgans del poder que han de controlar el nivell de disbauxa lingüística de la ciutadania.

Així, ens trobem que l'octubre del 1913 dos individus que viatjaven en el tramvia del Baix Empordà i que renegaven a tort i a dret són denunciats per un capellà al cap de tren i que aquest ho comunica als seus superiors, que tot seguit ho posen en coneixement de l'autoritat governativa per tal que se'ls penalitzi adequadament.

Pocs mesos més tard, concretament el maig del 1914, el Governador Civil Marcial Garballido Buggallal fa publicar al Butlletí Oficial de la Província una extensa circular que el *Diario de Gerona* no dubta a qualificar de lloable i de demanar als agents de l'autoritat que no siguin remisos a aplicar-la. La circular comença amb un paràgraf d'un elevat to moral i d'una indissimulada contundència: *"El juego de azar y la blasfemia son dos plagas sociales tan trascendentales que nadie duda que convierten a los hombres en malas personas"*. Després de blasmar el joc, embesteix amb força contra el malparlar: *"La blasfemia conmueve y extremece el más alto y culminante pensamiento que puede alcanzar el entendimiento humano: ¡Dios!; y si repugnante y despreciable es el hijo que insulta a su padre y a su madre, a la vista está el calificativo que merece el que desprecia al Gran Padre a quien debemos más que al padre de la tierra"*.

Acaba dient que tant li correspon fer justícia pel que fa als interessos materials com als morals, i que els vicis de jugar i malparlar són alhora delictes que amb les lleis a la mà castigarà i perseguirà arreu.

Dos bans municipals

També el "Diario de Gerona" es fa ressò sovint de les disposicions a favor de la moral adoptades per la primera autoritat municipal. En l'exemplar del dia 18 d'octubre del 1921 publica íntegrament un ban de l'Alcalde Francesc Coll i Turban, al qual

el redactor del diari fa una introducció de lloa que culmina amb una crida d'acatament per part de tots els "aimants del bon nom de la ciutat de Girona i de tota la terra catalana".

En el ban del Sr. Coll — difòs en català — es fa en primer lloc una clara prohibició de la blasfèmia, tot sintetitzant anteriors disposicions municipals del mateix tipus, i s'amenaça els contraventors de denunciar-los al Jutjat corresponent. A la segona disposició es prohibeix maltractar els animals, llevat dels casos següents: "No es considerarà emprò maltracte, als efectes de la present disposició, l'ús moderat de la xurriaca amb els animals de conducció o arrastre, empleada en la forma de costum, com a indicació més que com a càstig".

L'altre ban, de data 19 d'octubre del 1923, és signat per l'Alcalde Lluís de Puig Viladevall, i és molt semblant a l'interior, bé que n'accentua els aspectes més repressius i coactius, no en va ens trobem en l'inici de la Dictadura de Primo de Rivera.

En primer terme s'insisteix en la teoria que el malparlar va aparellat a d'altres vicis i que cal complir les disposicions legals en aquesta matèria: *"Hago saber. Que la lamentable persistencia en el repugnante vicio del mal hablar, tan ofensivo a los sentimientos y cultura de la inmensa mayoría del vecindario como depresiva para el honrado y glorioso nombre de nuestra ciudad, así como la necesidad de reprimir otros repugnantes espectáculos de incultura, que con aquel van frecuentemente aparejados, requieren por parte de la autoridad pública una especial constancia en recordar las disposiciones, tanto generales como municipales"*.

Finalment, s'amenaçava amb una denúncia al Jutjat o bé amb un correctiu per part de l'Alcalde que significaria el pagament d'una multa de 5 a 25 pessetes, i de 50 en cas de reincidència, quantitat que en aquells anys constituïa un veritable assalt a l'economia de l'afectat.